

Державне регулювання інноваційного розвитку економіки: вітчизняний та міжнародний досвід

Левченко О. М.

*доктор економічних наук, професор,
проректор з наукової роботи,*

*Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна*

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ ТРЕНДИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНОМУ ВИМІРІ

Сучасний стан інноваційного розвитку національної економіки можна оцінити за низкою світових рейтингів. Зокрема, за рейтингом глобального інноваційного індексу у 2017 році Україна посіла 50 місце серед 127 країн світу. Відзначимо, що за значенням Глобального інноваційного індексу у 2017 році (37,62) Україна суттєво відстає від розвинених країн Європи і світу. До п'ятірки лідерів за рівнем Глобального інноваційного індексу увійшли Швейцарія (67,69), Швеція (63,82), Нідерланди (63,36), США (61,40) та Великобританія (60,89). Натомість, нижчий за значення в Україні рівень даного показника зафіксовано у Молдові (36,84), Мексиці (35,79), Вірменії (35,65), Індії (35,47) тощо.

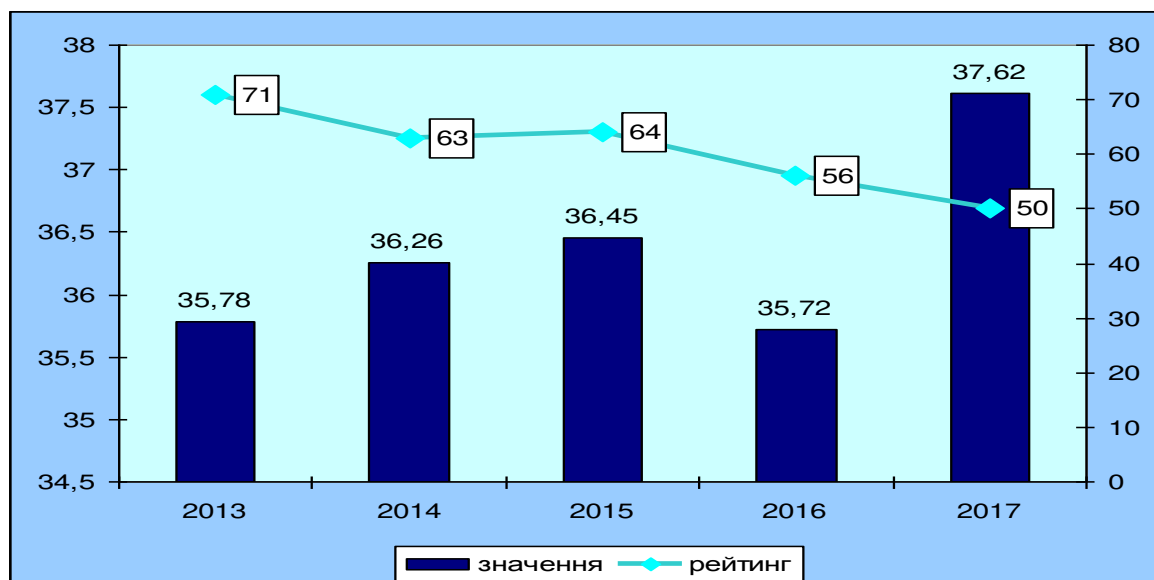

Рис. 1. Динаміка значень глобального інноваційного індексу України (2013-2017 рр.)

Щодо рейтингових позицій України за індексом глобальної конкурентоспроможності, упродовж останніх трьох років, мала місце негативна динаміка: 76 місце із 144 країн у 2014/15 рр.; 79 місце із 140 країн у 2015/16 рр. та 85 місце із 138 країн у 2016/17 рр.

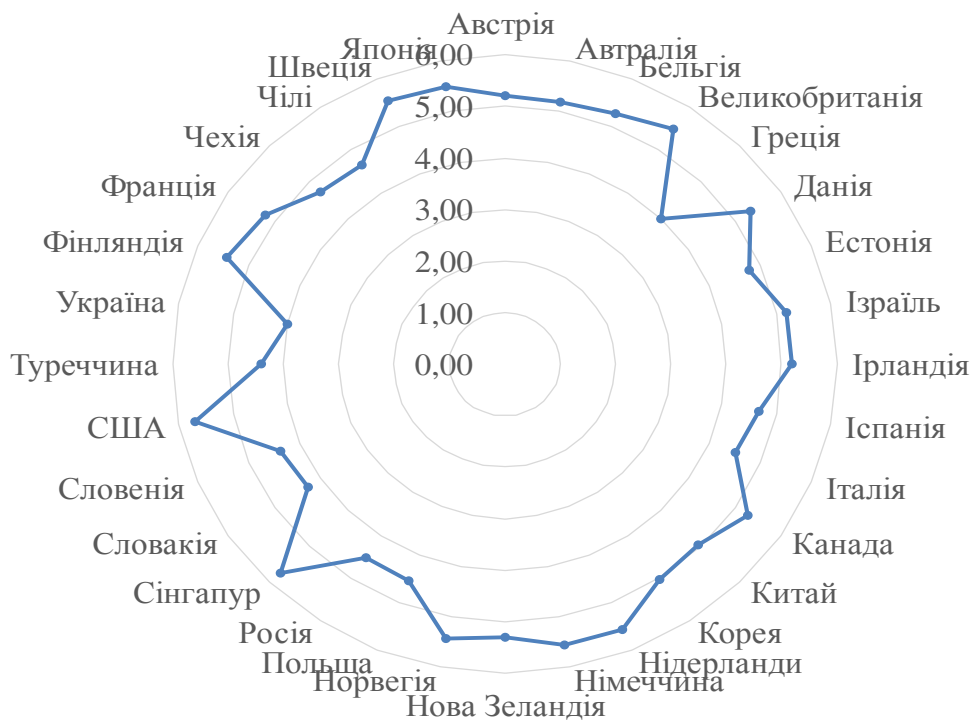

Рис. 2. Індекс глобальної конкурентоспроможності за країнами світу

Одним з найпоширеніших показників, що дозволяє отримати уявлення про відмінності між країнами світу, є індекс людського розвитку. Даний інтегральний індекс визначається на основі трьох видів показників (очікуваної тривалості життя, рівня грамотності населення та рівня життя, що визначається як Валовий національний дохід на одну особу за паритетом купівельної спроможності (ПКС) в доларах США) і розраховується, починаючи з 1990 року.

У 2015 році Україна посіла 84 місце серед 188 країн світу за Індексом людського розвитку зі значенням показника 0,743 (рис. 1), межуючи з такими країнами, як Вірменія (0,743), Йорданія (0,741), Перу (0,740), Тайланд (0,740).

Динаміка зміни індексу людського розвитку за 25 років дозволяє констатувати, що Україна, маючи на старті у 1990 році приблизно однакові значення, наприклад, із сусідньою Польщею або ж Сінгапуром (0,706, 0,712 та 0,718, відповідно), характеризується зростанням індексу лише на 5%, тоді як у Польщі у 2015 році порівняно з 1990 роком відбулося зростання на 20%, в країні-лідері Норвегії – майже на 12%, в Сінгапурі – майже на 29%. Китай, де значення індексу людського розвитку у 1990 році складало лише 0,499, за 25 років продемонстрував зростання на рівні близько 48% (рис. 3).

Аналізуючи становище України за індексом людського капіталу у 2017 році, відзначимо достатньо високе значення даного показника (71,27). Україна знаходиться на 24 місці серед 130 держав світу, межуючи з Чехією (71,41), Великобританією (71,31), Францією (69,94). найкращі позиції Україна демонструє за рівнем освіченості населення, що зумовило зайняття відповідного місця у загальному рейтингу, однак за низкою показників рейтинг є значно нижчим: якість системи освіти – 51 місце в рейтингу, кількість здобувачів професійно-технічної освіти – 54 місце, різноманітність

навичок випускників – 57 місце, обсяг професійного розвитку персоналу – 89 місце, рівень безробіття у віці 25-54 років – 88 місце тощо.

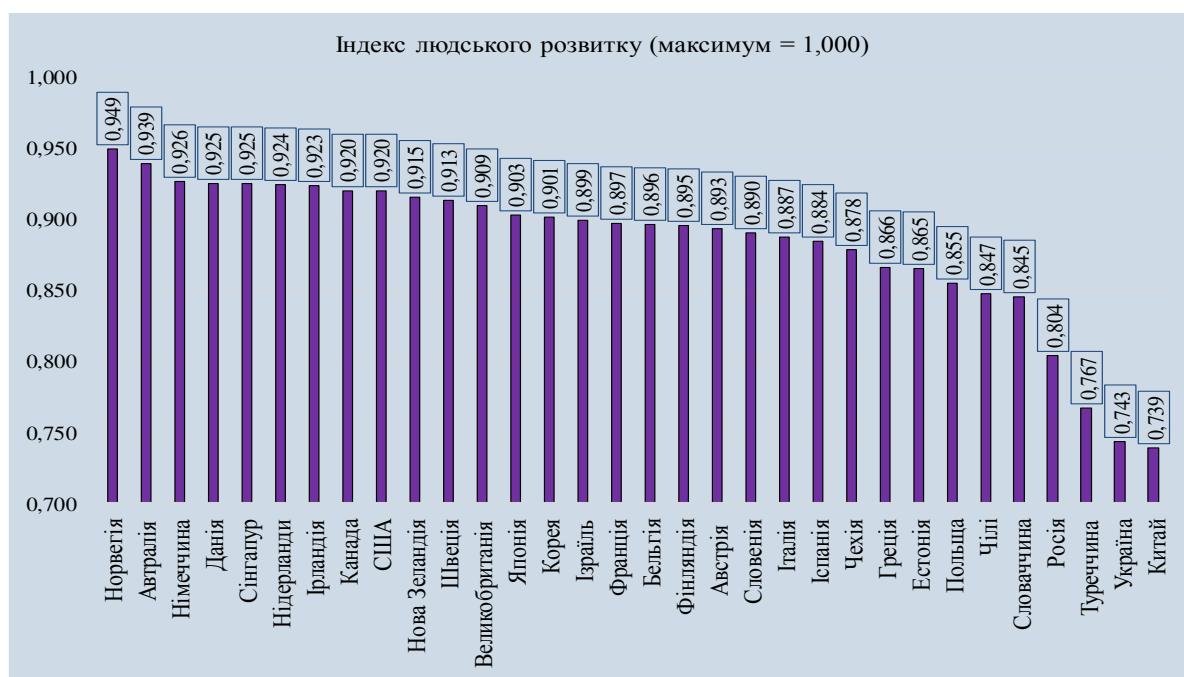

Рис. 2. Рейтинг країн за індексом людського розвитку у 2015 році

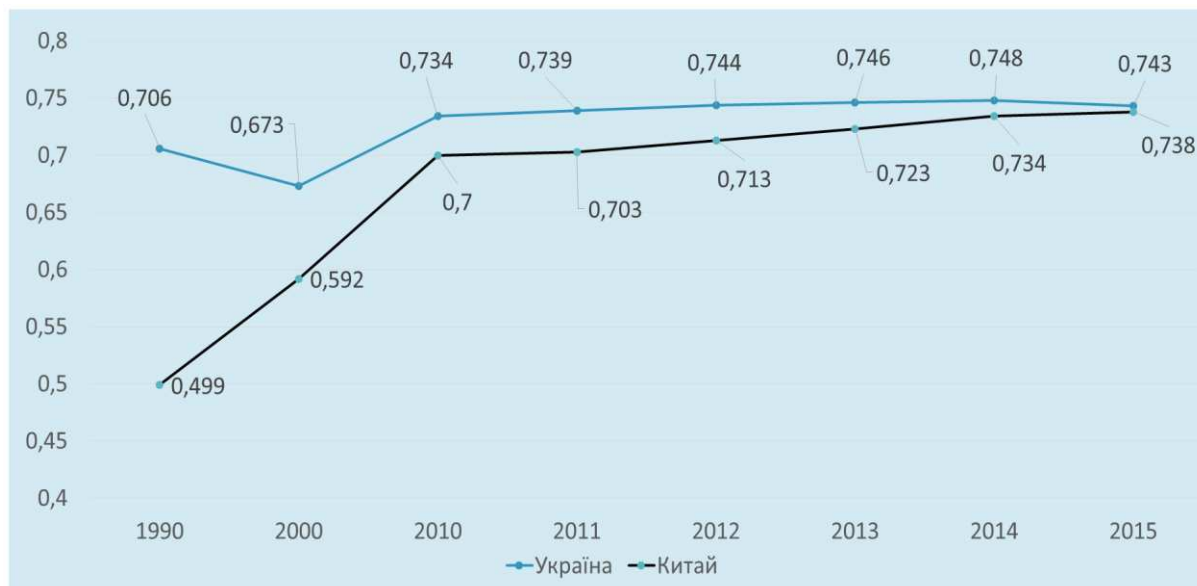

Рис. 3. Динаміка інтегрального індексу людського розвитку в Україні та Китаї у 1990-2015 роках

Тенденції зміни основних показників розвитку економіки України у 2005-2016 роках характеризуються переважно негативною динамікою. Так, обсяг валового внутрішнього продукту на одну особу (в доларах США за паритетом купівельної спроможності (ПКС) 2010 року) у 2015 році був на 1177 дол. нижчим, ніж у 2014 році та на 2486 дол. нижчим, ніж у 2013 році. Незважаючи на зростання

номінального значення середньомісячної заробітної плати в гривневому еквіваленті в останні роки, порівняльний аналіз її розміру в дол. США (за ПКС 2010 року) свідчить про зниження більш, ніж у два рази у 2015 році (192,0 дол. США) порівняно з максимальним значенням за досліджуваний період у 2013 році (408,5 дол. США). Крім того, у 2016 році зафіксовано найвищий рівень безробіття за весь період – 9,3% економічно активного населення. Темпи приросту промислової продукції у 2012-2015 роках характеризувалися від'ємними значеннями, а найбільший спад відбувся у 2013 році (-13,0% до попереднього року). Незначне покращення мало місце у 2016 році, коли темп приросту промислової продукції склав +2,8% до попереднього року. Прискореними темпами відбувається інфляція в країні, що призводить до постійного зростання рівня споживчих цін (максимальне збільшення мало місце у 2015 році – на 48,7% до попереднього року). На цьому тлі доволі низькою залишається інноваційна активність підприємств промисловості (18,9% у 2016 році), яка, незважаючи на її повільне зростання у 2015-2016 роках, залишається на рівні, недостатньому для забезпечення прискореного економічного розвитку національної економіки на інноваційних засадах.

Підсумовуючи позиції України у різних світових рейтингах, відзначимо, що майже єдиною конкурентною перевагою держави на даний час все ще залишається високий рівень освітньої підготовки населення. Водночас, негативними тенденціями характеризуються соціально-економічні та інституційні передумови розвитку людських ресурсів: політична нестабільність, низький рівень доходів, відсутність належної інноваційної інфраструктури, нерозвиненість фінансових та інших ринків.

Планування розвитку національної економіки у довгостроковій перспективі має враховувати найбільш імовірні зміни у всіх сферах економіки і життя суспільства, зокрема, перспективи все більшої експансії цифрових технологій, штучного інтелекту, роботизації, автономних транспортних засобів, інтернету речей, 3D-друку.

У сучасних умовах заходи щодо активізації інноваційного розвитку економіки України мають бути спрямовані, з одного боку, на подолання наявних негативних факторів впливу, а з іншого – на використання сучасного стратегічного інструментарію інноваційного розвитку (форсайт-дослідження, брендинг територій, територіальний бенчмаркінг, програмно-цільовий метод, метод сценаріїв та ін.).

До напрямів активізації інноваційного розвитку економіки України слід віднести:

1. Збільшення частки державного фінансування НДДКР до рівня 1,5%.
2. Встановлення стратегічних пріоритетів інноваційного розвитку країни.
3. Формування та розвиток інноваційно-інтегрованих структур (кластерів, венчурних фірм, наукових парків та ін.).
4. Розвиток територіальної та галузевої інноваційної інфраструктури.
5. Налагодження співпраці органів державної влади із освітніми закладами та бізнес-структурами на засадах соціального партнерства.
6. Інтеграція національної та регіональних інноваційних систем до глобалізованого світового економічного простору.
7. Підвищення якості та практичної орієнтованості професійної освіти.
8. Запровадження енергоефективних та ощадливих технологій.
9. Стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу.
10. Використання інструментів податкового стимулювання інноваційної діяльності суб'єктів господарювання.
11. Сприяння формуванню на базі ЗВО потужних дослідницьких центрів.
12. Підвищення рівня інвестиційної привабливості держави.

Література:

1. The Global Competitiveness Report 2016-2017 [Електронний ресурс] / К. Schwab // World Economic Forum, 2016. – 400 p. – Режим доступу: www.weforum.org/gcr.
2. Інноваційний вимір розвитку вищої освіти України: сучасний стан та перспективи : монографія / за заг. ред. О. М. Левченка. – Кіровоград : Ексклюзив-Систем, 2016. – Ч. I. – 580 с.
3. Human Development Report 2016 [Електронний ресурс] / S. Jaha // Canada, 2016. – 286 p. – Режим доступу: <http://hdr.undp.org>
4. The Global Innovation Index 2017 [Електронний ресурс] / S. Dutta, B. Lanvin, S. Wunsch-Vincent // Cornell University, INSEAD, and WIPO, Ithaca, Fontainebleau, and Geneva, 2017. – 433 p. – Режим доступу: www.globalinnovationindex.org.
5. The Human Capital Report 2016 [Електронний ресурс] / World Economic Forum, 2016. – 48 p. – Режим доступу: www.weforum.org.

Chkhaidze I.

*doctor of economic sciences, associate professor
Batumi Shota Rustaveli State University, Georgia,*

Kintsurashvili S.

*Economics and Business Faculty
Doctoral student of business administration
Batumi Shota Rustaveli State University, Georgia*

REGULATED ROLE OF THE STATE IN IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE POLICY

Innovation, in economy, management science or in other sphere, in general, is a process, which combines various new ideas, that they have influence on society [1, p.7-10; 2,p.82] or it creates “social welfare” under the conditions of modern market economy, the creation of which is stipulated on the one hand for the purpose state “common social welfare” or for the purpose of high level of social life and on the other hand business sector with “individual welfare”, the latter is based on the creation of “personal welfare” and it takes on discount not only to obtain or keep the competitiveness on the market but to gain maximum profit on the basis of creation of “non-contradictory welfare” for the public.

For which, **the research purpose of the work** is not only to study-analyze only the existing **level of innovations** in the country but to show world trends in the direction of innovations. **The objectives, which should be carried out in accordance with the research purpose are:** to evaluate the existing level of innovations in the countries as a strategic element of globalization and the compatibility of innovative strategies with global challenges.

To study-analyze world trends in the direction of innovations has been carried out since 2012 year with annually published Global innovation Index (GII), which can be used to analyze the achievement indicators of long-term growth, productivity and growth of workplaces. To use the Global innovation index with seven components (1. Institutes/institutional arrangements; 2.Human capital and research; 3.Infrastructure; 4.market development level; 5.business development level; 6.Knowledge and production of technology; 7.Creative production) helps and gives advice to the countries what is necessary in order to develop the innovations, to create the necessary conditions/environment.

According the rating of 2016 year, Global innovation index is in the top of the list in Switzerland (Switzerland has already been the leader of rating for 6 months). It`s followed by Sweden, the United Kingdom and Finland.